בסיעתא דשמיא

גליון פרדס התורה

פרשת חיי שרה תשפ"ז

לשה"ק

נתנדב לזכות הרבים

מעיין של חיזוק

מאמר הפרשה • תפילה • המגן על העולם •
חילולא דצדיקיא • טבריא של מעלה

פרנס הגליון

נתנדב לז"נ הרה"ק רבינו **יואל**
בן הרה"ק רבינו **חנני' יו"ט ליפא**
זצוקללה"ה מסאטמאר
ע"י **הרוצה בעילום שמו** הי"ו
ולזכות ברכה והצלחה בכל ענינים

= פרנסי חודש חשון =

הגליון בלשה"ק נתנדב ע"י
נתנדב ע"י
הרה"ח ר' **אלחנן חיים**
פריינד הי"ו
לזכות ברכה והצלחה
בכל הענינים

הגליון באידיש נתנדב ע"י
נתנדב ע"י
הרה"ח ר' **מנחם משה**
גאלד הי"ו
לזכות ברכה והצלחה
בכל הענינים

השיעורים על הטעלעפאון ליין
נתנדב ע"י
הרה"ח ר' **יואל**
ברוין הי"ו
לזכות ברכה והצלחה
בכל הענינים

שיעורי
פרדס התורה
בשיאות הרה"ג רבי
יששכר יהודה בערקוי
שליט"א - אב"ד

י"ל ע"י מערכת 'פרדס התורה' לכתיבת ועריכת שיעורי מורינו הרב שליט"א

◆ ◆ ◆

הגליון יצא לאור בהסכמת גדולי ישראל בארץ הקודש, דיינו הערה ההרדית, וגדולי רבני ארה"ב

(ההסכמות במילואם נמצא בספר 'טבריא של מעלה' שיצא לאור ע"י מורינו הרב שליט"א)

◆ ◆ ◆

די גליונות קען מען באקומען ביי די פאלגענדיגע לאקאלן:

בארא פארק
ביהמ"ד שומרי שבת
5302 13 Ave.
ביהמ"ד עדת יראים וויען
1350 50 St.
ביהמ"ד הדרת קודש סוואליווע
4801 15 Ave.

ווילי'אמסבורג
בניו בראך למטה
לאקער #405
Bedford Cor. Park
כתר דזשודעיקא
801 Bedford Ave.
מאורות
218 Wallabout St.

מאנסי
ביהמ"ד זוועהיל
101 W Maple Ave.
שיינער'ס שול
18 Forshay Rd.

קרית יואל
כתר דזשודעיקא
97 Acres Rd.

לעיקוואד
כתר דזשודעיקא
12 America Ave.
ביהמ"ד סאטמאר
405 Forest Ave.
ביהמ"ד צאנז קלויזענבורג
25 Havens Ave.
ביהמ"ד בעלזא
44 Grove Springs Ct.

טאמס ריווער
ביהמ"ד קהל בני יששכר
1767 Whitesville Rd.

פלטבוש
MB VINEYARD
3012 AVE J

◆ ◆ ◆

©

להצטרפות קבלת שיעורי מורינו הרב שליט"א והגליונות באימייל, ניתן לפנות:
shiurimlishmo@gmail.com

להצטרפות קבלת הגליונות לבד באימייל, ניתן לפנות:
pardesgilyones@gmail.com

פרדס הרורה

פרשת חיי שרה
תשפ"ז
גליון 53

שיעורי
הרה"ג רבי יששכר יהודה
בערקוי שליט"א
אב"ד פרדס התורה
מה"ס שו"ת יהודה מהוקקי

לשה"ק

זכות פטרון השנה נתנדב לעילוי נשמת
אלטע פערל רויזא בת הרה"ח ר' חיים משה ע"ה
נפטרה ו' ניסן תשפ"ו אחד קבלת יסורים באהבה ובאמונה ובטחון,
והיתה למופת לזה לכל משפחתה ומכירי' • ת.נ.צ.ב.ה.

מאמר הפרשה

האוצר הגדול מכל: בנים טובים. כיצד?

מעלת הבנים הטובים היא למעלה מכל

"למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק? לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה" (רש"י בראשית כג, ב).

הגאון החסיד מווילנא זי"ע אמר, שאם ישאלו לאדם: "מהו האוצר הגדול ביותר, ומהו התענוג הגדול ביותר שיכול אדם להשיג בעולם הזה בגשמיות?" והוא יערוך רשימה ארוכה, אמר הגאון: "כל הרשימה כולה אינה אלא במקום השני. **המקום הראשון הוא בנים טובים**". בנים טובים הם הדבר המאיר ביותר והתענוג הגדול ביותר בעולם הזה בגשמיות לאב ולאם, לזקן ולזקנה, ועל אחת כמה וכמה שהוא תענוג גדול ברוחניות.

ועוד אמר הגאון מווילנא: **"הצער הגדול ביותר בעולם הוא, כשאדם לא זכה ח"ו לראות נחת מצאצאיו"**.

נבוא לדבר ממדה טובה מרובה, לזכות לראות נחת מהילדים. נתבונן כיצד נוכל להכניס בתוך בתינו פנימה, שנזכה לבית מאיר ומזהיר.

כיצד בונים בית מאיר

עלינו לדעת, שכדי לזכות לבית מאיר, כפי שנראה לקמן, **עלינו להיות ברורים בדרכנו שאין לנו במה להתבייש מפני הרחוב**. אין לנו להתבייש משום אדם, לא מהמשפחה, לא מהשכנים ולא מהחברים.

אסור לנו להטות אוזן ואסור לנו להניח למילות הרחוב לחדור אלינו: "אולי אתה קיצוני מדי? מדוע חפץ אתה בבית תורני כל כך? מדוע אינך יכול להיות בעל בית נורמלי ככל האדם? מדוע רוצה אתה בית שבו שבת קודש תהיה כה מאירה ומרוממת? מדוע לא תנהג כבית פשוט ככל השאר?"

כאשר אדם הולך ובונה חומה, ואינו שומע למה שהרחוב אומר, ואינו מביט במה שבני אדם אומרים, אלא מחליט בנפשו יחד עם נוות ביתו: "הבה נראה מה רצון הבורא יתברך, נראה מה אנו רוצים, נראה מה בכוחנו להשריש בבנינו, ואין אנו מעוניינים לשמוע דעת שום אדם". **כאשר הדבר ברור מאה אחוזים אצל האב והאם בבית שהם חפצים לחנך לבית תורני, קדוש ומרומם, אזי זהו המפתח הגדול ביותר לזכות לבנים מאירים.**

כי כל זמן שאין הדבר ברור אצל ההורים מה הם רוצים, וכל זמן שאוזני ההורים עדיין פתוחות לשמוע דעות הרחוב, השכנים והחברים, לא יוכלו לעולם לחנך את הבית כראוי. חייב אדם לעשות חומה של ברזל ולומר: "אני אשמע רק למה שהקדוש ברוך הוא אומר, למה שגדולי התורה אומרים, למה שהצדיקים אומרים, למה

אינעם גליון:

3 מאמר הפרשה
7 תפילה
10 המגן על העולם
11 הילולא דצדיקיא
13 טבריא של מעלה
15 הסגולה הגדולה

שרבותינו לימדונו, ולמה שאנו רוצים מבנינו. לא נשית לבנו למה שפלוני או אלמוני אומרים".

כי **כל ענין הנסיונות שיש לאדם והפחד מפני מה שיאמרו ברחוב, אינו נמשך אלא חודש או חודשיים לכל היותר**. לאחר מכן מתחיל הרחוב פתאום לשורר ניגון אחר... הם מתחילים לומר: "השמעת? הראית את בניו של יעקב? הראית כיצד יעקב עורך את שולחן השבת? הראית באיזו התמדה יושב יעקב בשבת אחר הצהרים ולומד עם בניו בבית המדרש שעות ארוכות? הראית במוצאי שבת כיצד בניו של יעקב באים ולומדים שעות ארוכות, ואינם הולכים לשום מקום אלא יושבים בבית המדרש בהתמדה?" **פתאום תראה שהרחוב משנה את טעמו; הם חדלים מלבקר אותך ומתחילים להביט עליך בהערצה**.

שמחת שרה אמנו על דבר העקידה

אך עתה הבה נשאב חיזוק מיסודם של האבות והאמהות הקדושים.

רבינו **ה'חתם סופר'** זי"ע (בספרו 'תורת משה') מביא על דברי רש"י בפרשת השבוע, השואל: **"למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק?"** ומשיב רש"י: **"לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה"**, כששמעה הבשורה שיצחק אבינו עלה לעקידה והוא עומד למסור נפשו, **"וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה"**. כששמעה שהוא על גבי המזבח ועומדים לשוחטו בכל רגע, פרחה נשמתה ונפטרה מן העולם. כפשוטו, כפי שלמדו **הראשונים**, נפטרה מרוב פחד ובהלה.

אומר החתם סופר הקדוש: **"לכאורה יפלא על שרה, שהיתה אם לאברהם בנביאות"**, כיצד יתכן ששרה אמנו, שהיתה גדולה מאברהם בנביאות, תמות מחמת הבשורה שיצחק נעשה קרבן ריח ניחוח לה'? לא יתכן הדבר, ואם כן מהו הביאור?

אומר החתם סופר פשט נפלא, ששרה אמנו לא נפטרה מחמת פחד ולא מחמת צער, אלא **שרה אמנו נפטרה מרוב שמחה!** כל השנים שהתפללה, הורידה דמעות ובקשה מהשי"ת לזכות לבן, ואחר שנולד יצחק חינכה אותו במסירות נפש, שילחה את ישמעאל והגר והשקיעה כוחות עצומים ביצחק. **וסוף סוף, ברוך השם, זכתה לראות נחת כזה מיצחק, עד שהיה מוכן לעלות על המזבח לעקידה**. ומרוב שמחה לא יכול גופה הקדוש להכיל זאת, ופרחה נשמתה.

כה הם דברי קדשו של החתם סופר: **"אמנם מן הענין, דביקות הנשמה בחלקה אשר היא נשמת רוח חיים הנצחי, חלק אלוק ממעל, ואשה שלהבת קה עלה בקרבה"**. החתם סופר מאריך כאן בלשונות קדושים, שנשמתה הקדושה החלה לבעור בקרבה. **"כענין ב' שלהבות, שכשיתקרבו זה אצל זה הקטן מתדבק בהגדול"**.

מבאר החתם סופר, שכמו שתי שלהבות אש המתקרבות זו לזו ונעשות לשלהבת אחת גדולה, כך נשמתה של שרה אמנו כאן בעולם הזה החלה ללהוב. אור הדביקות של השכינה הקדושה שלמעלה החל להתחבר עם נשמתה, וזהו הענין שאש הנשמה של שרה אמנו נתייחדה עם השכינה הקדושה. ואז היתה מיתת צדיקים, מיתת נשיקה, **"כנודע שנושק נשמתה בשורש העליון"**.

ומוסיף החתם סופר: **"כאשר שמעה שרה שנהיה בנה עולה תמימה קדשי קדשים"**, כששמעה שיצחק אבינו מוכן למסור נפשו, **"מחמת גודל שמחת נפשה"**, כיון שהיתה בשמחה עצומה ונשמתה בערה כל כך, לא יכול היה גופה לעצור בעדה. נשמתה עלתה מעלה מעלה כאש, עד שפגשה באש השכינה הקדושה.

"עלתה נשמתה למעלה עד שנתקשרה בקשר העליון", ואז נדבקה בקשר העליון עם השכינה הקדושה **"ומתה"**, ובאותה שעה נפטרה. מבואר כאן בדברי החתם סופר שתכלית האבות הקדושים היתה חינוך הבנים.

השתלשלות החינוך בדברי הרמב"ם

הנה **הרמב"ם** (בספר המדע, הלכות עבודה זרה פרק א'), האריך באריכות גדול בסיפור השתלשלות הדברים מבריאת העולם, ותיאר שם איך היה אברהם אבינו מחזיר בני אדם למוטב וקורא בקול גדול "ה' הוא האלקים". וכתב שם הרמב"ם שאברהם אבינו "הכיר את בוראו", ואז עמד כנגד אביו ואמו וכנגד כל הגוים וכנגד נמרוד הרשע. והשליכוהו לכבשן האש ונעשה לו נס וניצל, וכיון שראה שאין מונע בידו, התחיל לקרוא בקול "ה' הוא האלקים!". והיה הולך, כדברי הרמב"ם, מעיר לעיר וממלכה לממלכה, ונתקבצו אליו אלפים ורבבות בני אדם שהתחילו ללמוד מאברהם אבינו, והיה מלמד לכל אחד ואחד לפי מדרגתו.

אולם אחר זה כתב הרמב"ם דבר נפלא: שלמד עם יצחק בנו. ונכנס הרמב"ם לבאר סוגיא חדשה, והוא **איך מסרו האבות הקדושים מאב לבן את האמונה והתורה והמצות**. וכתב הרמב"ם שאחר כך הלך **יצחק בדרכי אברהם אבינו ולמד עם יעקב**. ואחר שלמד יעקב את התורה, **אסף את בניו ולמדם כולם**. וכתב הרמב"ם ש**יעקב אבינו מינה את לוי להיות ראש ישיבה**.

ויש לציין כאן דברי **המדרש**, שכתב על מה שנאמר בעת שירד יעקב אבינו למצרים (בראשית מח, כח) "וְאֶת יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן", ופירש **רש"י** שם שהוא **"לתקן לו בית תלמוד, שמשם תצא הוראה"**, כדי לייסד מקום תורה וישיבה שיהיה לבנים מקום ללמוד מיד בבואם למצרימה.

(ובעזה"י עוד חזון למועד ליישב הסתירה, דכאן חזינן דהיה יהודה ראש הישיבה, ולעיל חזינן דלוי היה ראש הישיבה. ובפשטות יש לומר דהן לוי והן יהודה היו ראשי ישיבות, שהיו שם שני ראשי ישיבות, ויל"ע).

והמשיך הרמב"ם שכן מסרו האבות הקדושים מאב לבן: אברהם ליצחק, יצחק ליעקב, יעקב לשבטים הקדושים, והשבטים לבניהם עד משה רבינו.

ומבואר כאן בדברי הרמב"ם דבר נורא: דאף שאברהם אבינו סבב בכל העולם כולו והיו לו אלפי תלמידים סביבו, מכל מקום **היה חינוך הבנים אצלו עיקר שבעיקרים**. ובזה סיים הרמב"ם את כל הפרק באריכות גדולה, על שלשלת האבות ואיך מסרו את התורה לבניהם.

"ואת ביתו אחריו": אברהם אבינו חי וקיים לעולם

הבה נחזה ב**פרשת וירא** (פרק יח), בעת אשר עלה ברצון הבורא יתברך להפוך את סדום כביכול. אמר הקדוש ברוך הוא: וכי אפשר לי להעלים מאברהם את אשר אני עושה? וכדכתיב (פסוק יז): "וַה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה?". הרי עלי לגלות לו הדבר.

ומפני מה עלי להודיעו? אומר הקב"ה (פסוק יט): "כִּי יְדַעְתִּיו" – והוא לשון חיבה, **שאני אוהבו**. ומה טעם אהבה זו? "לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא ה' עַל אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו". **לפי שאברהם אבינו מחנך את בניו, ומלמד את יצחק בנו דרכי ה'.**

ומקשה רש"י: מהו הלשון "בֵּיתוֹ אַחֲרָיו"? הלא לאחר פטירתו של אברהם אבינו מן העולם, שוב אין כאן 'בית אברהם'. **וכי היאך שייך שאברהם אבינו ילמד את הדורות הבאים שאינם בחייו, לאחר שכבר נסתלק לעולם האמת?**

ומפרש רש"י בשם **המדרש** (ב"ר מט, ד): **"שָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' כדי שיביא ה' עַל אַבְרָהָם וגו'. על בית אברהם לא נאמר אלא על אברהם, למדנו כל המעמיד בן צדיק כאילו אינו מת".** והיינו, שאם מניח אדם אחריו בן צדיק, הרי הוא כאילו חי וקיים. וזהו ביאור הכתוב "וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו", **שכיון שאברהם מלמד את יצחק, הרי הדבר נמשך והולך, שיצחק ילמד את יעקב, ויעקב את השבטים ואת כלל ישראל.** ונמצא שאברהם אבינו חי וקיים לעד.

חביבותו של אברהם לפני המקום - לא מחמת נסיונותיו הקשים

ונעמוד בזה מעט.

הנה האבות הקדושים עמדו בנסיונות שאין אנו יכולים לצייר בשכלנו. "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". ניסה הקדוש ברוך הוא את האבות ואת האמהות בנסיונות שאין לנו בהם שום השגה. ובזכות האבות אנו קיימים עד היום הזה, ואנו אומרים בכל תפלת שמונה עשרה "וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם". בזכות האבות והאמהות נשארים לנו הזכויות, ויש לנו גאולה בזמננו זה בזכותם.

אולם כשמתבוננים בכתוב, רואים שהקדוש ברוך הוא אומר: התדע מפני מה אני מחבב את אברהם אבינו? **לא נאמר שם אף מלה אחת על הנסיונות. אלא נאמר שאני מחבב את אברהם אבינו מפני שהוא מחנך את בניו.**

ודבר זה הוציא הרמב"ם בלשונו בחוזק גדול. שאחר שהיו לאברהם אבינו רבבות בני אדם ותלמידים סביבו, כתב הרמב"ם שהלך ללמוד עם יצחק. ועשה הרמב"ם עסק גדול מכל השתלשלות זו, ובזה סיים את הפרק. כי **עליך לדעת שהעיקר הוא ללמוד עם הילדים, וזהו השפיץ והתכלית מפני מה חיבב הבורא את אברהם אבינו.**

המחיצה מן הרחוב: הצעד הראשון בחינוך

ואולי ישאל אדם: **איך אגש למלאכה זו? ואיך מחנכים את הבנים?**

הנה קודם שהביא הרמב"ם שאברהם אבינו חינך את יצחק, הקדים שהיה העולם תוהו ובוהו. וכתב הרמב"ם: **שאברהם אבינו עמד כנגד כל העולם כולו.** וזהו הדרך הראשונה בחינוך הבנים. אם רוצים אב ואם לחנך את בניהם, הרי הדבר הראשון הוא שצריכים לעשות חומה סביבם; שלא יהיה להם שום עסק וקשר עם מה שכל העולם עושה.

בימינו אלה הוקל לנו הדבר מאוד ב"ה. ואף שגלוי וידוע לכל מראה פני תבל ואין צריך לבארו, מ"מ זכינו בחסדי השי"ת לצדיקים. הנה אחר המלחמה העולמית השניה, זכינו הן בארץ הקודש והן בחוץ לארץ לגדולי עולם, אדמורי"ם רבנים וראשי ישיבות; ובכל קהלה וחסידות עמדו צדיקים קדושים והציבו גדרים וסייגים להבדילנו מן החוץ.

וממילא יש לנו היום בענין זה הרחבה גדולה; ב"ה יש לנו דרך סלולה. ובמדה מסוימת יש לנו מחיצה גדולה מן הרחוב, באופן

שכל אחד יכול לחנך את בניו לתורה וליראת שמים.

אמנם נסיונות אחרים עומדים לפנינו:

בשעה שאדם חפץ להשכין בביתו ולהחדיר בקרב בניו אהבת תורה, יראת שמים, וביטול לצדיקים ותלמידי חכמים; כשהוא משתוקק להכניס בצאצאיו הרגשת התעלות בקדושת השבת ובתפילה, הנה ניצב הוא מול נסיונות חדשים. ומה הם? כי הוא בוש מן החוץ, מתבייש משכנו, ממשפחתו ומחבריו. שמא יאמרו לו דברים המרפים ידיו: **"מדוע זה תהיה כה קיצוני? למה תחנך בניך בדרך חסידות ופרישות כזו? מדוע תדרוש מהם כה רבות?"**

על כן צריכים אנו להתחזקות גדולה. כפי שמצינו אצל אברהם אבינו, שכתב הרמב"ם הקדוש: בתחילה עמד כנגד כל העולם כולו, ורק אחר כך התחיל לחנך את העולם. כיון שנתבטלה השפעת העולם ממנו, הביא הרמב"ם שחינך את יצחק בנו.

ואין כוונת הרמב"ם ללמדנו סדר הזמנים, שבתחילה יעשה מחיצה ורק אחר כך יחנך בניו. שהרי החינוך מוכרח להיות מן הרגע הראשון, ומשעה שנולד הילד כבר צריך לחנכו. וכמאמר צדיקים: **"אין החינוך מתחיל מעת לידת הילד, אלא מעת לידת אביו ואמו"**. אלא כוונת הרמב"ם להורות לנו, שאם חפץ אתה לחנך וללכת בדרכי אבות, דע לך שאברהם חינך את יצחק, ויצחק את יעקב, רק כאשר היתה להם מחיצה המבדלת מן העולם, ולא היתה להם שום השפעה מן הרחוב.

לביתו של ר' יעקב צריכים להציע שידוכים מדרגה אחרת...

ובענין דידן, כפי שהזכרנו בענין השפעת העולם, הנה זכינו להדרכה ישרה מן הצדיקים הקדושים. אולם עתה מוטל עלינו לעמול קשות לבל נהיה מן המתפעלים מן הרחוב.

והאמת היא, כפי שכבר הזכרנו כמה פעמים, שכל אותם דברים ופתגמים שמשמיעים אנשי הרחוב, אינם אלא לזמן מועט. לאחר שניים או שלושה חדשים, ישתנה קולם ויאמרו אחרת:

הראית מה עלתה בביתו של ר' יעקב?

ראית את בניו כיצד מתפללים הם?

הראית את בחוריו איך נכנסים הם לבית המדרש בשבת קודש אחר הצהרים ועמלים בתורה שעות ארוכות?

הראית את בנו העומד בשידוכין, כיצד הוא הוגה בתורה בכל מוצאי שבת?

ראית איזה שבת קודש הוא עורך עם בניו, מעין עולם הבא ממש!

ופתאום תראה איך כל הרחוב - אותם שביקשו להשיא לך עצות, ואתה התביישת מפניהם והיו לך מניעות מהם - פתאום יתהפך הגלגל. יתחילו לכבדך ולהביט עליך בהערצה, ואף השדכנים יאמרו: **"אכן, לביתו של ר' יעקב צריכים להציע שידוכים מדרגה אחרת..."**

וכל זה לא בא אלא משום שאחזת בעצמך, אתה עם נוות ביתך, ואמרתם: **"אני אקים בית מאיר וקדוש, ולא אשית לבי למה שיאמרו הבריות!"**

ותראה במרוצת הזמן, שכל העולם ישבחוך ויביטו עליך בהערצה. הכל יתאוו לבנים כבניך, ויאמרו "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה - חפץ אני בבנים מאירים כאלו". תראה איך השדכנים וכל העולם כולו יפארו שמך וישבחוך.

למעשה:

הנקודה העיקרית היא, שצריך להשקיע כוחות עצומים בצאצאים. ודבר זה לא יתכן אלא כאשר תהיה לנו מחיצה של ברזל מן הרחוב, ונהיה ברורים בדעתנו לבל להתפעל מאיש. נעשה רצון השם, נלך בדרכי צדיקים, ונחנך בנינו לתורה, יראת שמים ומדות טובות, ונזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות, אמן!

תפילה

ירושה היקרה אשר הנחילונו אבותינו: כח התפילה

כח התפילה בסדר בראשית

בראותנו בסדר פרשיות ספר בראשית, נחזה כי כל ענינם עוסק תמיד בעבודת התפילה.

אצל אדם הראשון הביא **רש"י** את המדרש הידוע על הפסוק (בראשית ב, ה) "וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ", כי בעת שנברא אדם הראשון, עדיין לא היה מי שיעבוד את האדמה. וכפי שפרש רש"י, שעדיין לא היה אדם שיכיר בטובתו של מקום ויתפלל על הגשמים. אך כאשר בא אדם הראשון והתפלל, אז יצאו העשבים והחלו לצמוח. ואף שהעשבים כבר נבראו קודם לכן בימי המעשה, מכל מקום לא יצאו אל הפועל אלא ביום הששי **על ידי התפילה**.

כמו כן מצינו אצל נח, דאיתא **בזוהר הקדוש** שנקרא המבול בשם **"מי נח"**. ולכאורה מדוע נקרא המבול ע"ש נח? ומתרץ הזוה"ק, **שהיה לו להתפלל על דורו ולא התפלל**. ומזה נלמד גודל כח התפילה. וכן אצל האבות הקדושים, בראותנו סדרי הפרשיות, נחזה כי עסקו בתפילה בכל עת, ובזה יש להתבונן.

למה פתחה התורה בסדר בראשית?

והנה יש להקשות קשיא עצומה: **הלא היה ראוי לתורה הקדושה להתחיל בפרשת יתרו בעת קבלת התורה, ולמה פתחה בכל ספר בראשית?**

הנה **רבינו תם** חיבר 'ספר הישר' (ולדעת החיד"א חברו רבינו זרחי'), ובארו שם יסוד נורא בטעם הדבר שהאבות הקדושים נקראו בשם 'ישרים'.

וכתב שם, כי יכול אדם לקיים כל התורה כולה, אך לאחר מכן יסתפק בנפשו: "האם הולך אני בדרך ישרה אם לאו?" ועל זה כתב רבינו תם שיש דרך לדעת אם הולך הוא בדרך הישר, והוא: **פותח סדר בראשית, ושם תראה היאך חיו האבות והאמהות הקדושים**.

הם נקראו בשם 'ישרים', כפי שאמר בלעם הרשע (במדבר כג, י) "תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים". בלעם הרשע - אשר לדעת אחת בחז"ל הוא לבן בעצמו, ולדעה שניה הוא בנו, ולדעה שלישית הוא נכדו - ידע היטב מי היה אברהם אבינו ומי הם האבות והאמהות. ואמר: **"חפץ אני להפטר מן העולם כמות האבות והאמהות"**, וקראם בשם 'ישרים'.

וזהו שכתב רבינו תם: האבות והאמהות היו ישרים, ורצה הרבוש"ע להתחיל התורה הקדושה במעשיהם כדי לומר לנו: **חפץ אתה לדעת היאך עליך להתנהג?** הן אמת שתקבל את התורה בפרשת יתרו, אך לאחר קבלת התורה, אם תרצה לדעת אם הולך אתה בדרך הישרה, עליך להביט במעשיהם. כי כל אדם יכול לקחת את התורה ולפרשה בדרכים שונות, ולומר כי זהו הפשט בפסוק, בגמרא או בשלחן ערוך.

אך לאחר שכבר העמיד האדם את סדר חייו, עליו לשאול את עצמו: **"אמנם הנהגתי היא כפי כל סעיף קטן בשלחן ערוך, אך האם יכול אני להכנס לאהלם של האבות והאמהות? האם מתאימה הנהגתי להנהגתם? או שמא אין הדברים עולים בקנה אחד?..."**

וזהו שבארו, כי הרבוש"ע הציב לפנינו סדר בראשית עם האבות והאמהות הנקראים ישרים (ועל כן קרא רבינו תם לספרו 'ספר הישר'), **והם** המורים לנו מהו ענין הישרות.

ואם כן, נתבונן נא מה היה הדבר הבולט ביותר אצל האבות הקדושים.

אמונה ובטחון ותפילה: המפתח של האבות

ידוע לכל כי אצל האבות הקדושים בלטה עמידתם בנסיונות - נסיונות שאין לנו בהם שום השגה. והדרך והמפתח שעל ידם עמדו בנסיונות היו: א) על ידי **אמונה ובטחון**, ב) על ידי **תפילה**. ודבר זה נראה בכל סדר בראשית; הן אצל אדם הראשון, הן אצל האבות והן אצל האמהות. שוב אמונה ובטחון, ושוב תפילה. ובזה יש להתבונן.

אלו היינו צריכים כיום לאיזו בקשה או ישועה, והיו האבות והאמהות דרים כאן סמוך לביתנו, מה היה הדבר הראשון שהיינו עושים? בודאי היינו רצים אליהם ליתן 'קוויטל' ולבקש ברכה! ודבר זה הוא הנהגה ראויה וחשובה מאד.

ואכן מצינו אצל האבות הקדושים עצמם שהלכו לצדיקים. רבקה אמנו הלכה לבית מדרשם של 'שם ועבר' כדי שיתפללו עליה, ורחל אמנו הלכה ליעקב אבינו בבקשת בנים. ודאי שהליכה

לצדיקים היא דבר שעשו האבות והאמהות ועלינו ללמוד מהם. אך עלינו לדעת כי היה דבר עיקרי שעשו האבות והאמהות, וממנו עלינו ללמוד: **להתפלל**.

התפילה כהשתדלות ראשונה

כאשר חפצים אנו בישועה ורוצים שהקב"ה ישמע בקשתנו, נשאלת השאלה: **מהו הדבר הראשון שאנו עושים? האם רצים אנו לסגולות ולדרכים שונות... או שמא רצים אנו בדרך שסללו לנו האבות והאמהות - דהיינו לפתוח ספר תהלים ולשפוך שיח בתפילה?**

המעיין בסדר בראשית יראה כי זהו הדבר אשר עשו הם בעצמם. על כל פסיעה ופסיעה התפללו האבות הקדושים שוב ושוב.

האבות והאמהות אשר זכו לדבר עם השכינה והיו להם גלויי שכינה נשגבים - התורה פותחת בהם. הם יכלו לפעול מופתים וידעו כל מיני סגולות, והיו קרובים מאד להקב"ה, אך מה עשו כאשר נצרכו לדבר מה? **תפילה**. הם התפללו. על כל דבר קטן התפללו. כאשר הלך אליעזר למצוא שידוך, מצינו פרשה שלימה העוסקת בדבר אחד: **תפילה**.

וחז"ל אמרו לנו: **"יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים"** (הובא ברש"י בראשית כד, מב). ומה נלמד מזה? הרי בענין שידוך של האבות והאמהות, מה היה צורך בתפילה?

ראשית, **הלא ידענו כי ארבעים יום קודם יצירת הולד מכריזים "בת פלוני לפלוני"?**

שנית, **הלא מדובר בשידוך של האבות והאמהות עצמם?**

שלישית, **הלא מדובר בעתידו של כלל ישראל, ומה צורך להתפלל ומה יש לבקש?**

אלא התירוץ הוא, דאף שאמת הדבר שמכריזין "בת פלוני לפלוני", ואמת הוא שמדובר באבות ובאמהות ובעתיד ישראל, מכל מקום אומר לנו רבונו של עולם: **כך מיוסד כלל ישראל - חייבים להתפלל! וע"י התפילה הדבר פועל.**

בעת אשר יחשוב האדם כי נצרך הוא לישועה, או לכל דבר אשר ימלא הקב"ה בקשתו, יתבונן נא תחילה במחשבתו: **אילו היו אברהם אבינו ושרה אמנו עומדים כאן בקצה הרחוב, והיינו רצים אליהם ושחים לפניהם: "אברהם אבינו, שרה אמנו, נצרך אני לישועה!", מה היו משיבים לנו כדבר ראשון? בודאי היו עונים ואומרים לנו: אמונה, בטחון, ותפילה.**

אמת הוא כי בודאי היו מברכים אותנו, ובודאי היו קוראים את ה'קוויטל' ואולי אף נותנים סגולה... אולם עיקר דבריהם היה "אמונה, בטחון ותפילה", יען כי זהו הדרך אשר הלכו בה הם בעצמם.

סדר בראשית: היסוד והפינה לחיים

לקח מדרכי האבות והאמהות

עלינו לדעת, כי אף שפרשת יתרו היא התחלת מתן תורה, מכל מקום הקדים לה הקב"ה סידר שלם של ספר בראשית, מפרשת בראשית ועד פרשת ויחי. דבר זה בא לגלות לנו, כי גם בעת אשר אתה מקבל את התורה כולה, עליך להביט ולהתבונן בכל עת: האם מעשי תואמים את דרכי האבות והאמהות? האם אני הולך בנתיבותיהם אם לאו? וזהו המברר לאדם אם אכן עומד הוא על הדרך הישרה.

והנה בנוגע לענין התפילה: בודאי מצויים אצל כל אדם מקורות מדברי חז"ל ומדרשים על מיני סגולות וברכות, וכל דבריהם אמת ויציב. אולם עלינו להביט גם על האבות והאמהות - מה היה עיקר עבודתם? **הם אחזו באמונה ובטחון והרבו בתפילה.**

הקב"ה גונז כל תפילה ותפילה

מעשה נורא מובא מה'**חזון איש**' זי"ע, והוא פתח גדול ועצום לענין התפילה.

כאשר ניגש האדם לסוגיית התפילה, בא היצר הרע בכל יום, שבוע אחר שבוע, חודש בחדשו ושנה בשנה, ומנגן לפניו אותו ניגון ישן ומשובש... אומר הוא לאדם כי כבר התפלל פעמים רבות ולא נושע, ואף אם נושע במקצת, הרי זה רק חלק קטן מאד... בדרך זו בא היצר ומרפה ידי האדם מכל כח התפילה.

כיצד ימצא האדם עצה לנפשו?

הנה תשובה נפלאה נמצאת בדברי חז"ל ובמדרשים, אולם המעשה עם החזון איש מאיר את דברי חז"ל באור בהיר ומזהיר.

אנשי כנסת הגדולה, אשר תיקנו לנו את נוסח התפילה, גילו לנו: "כי אתה שומע תפלת כל פה". הקב"ה מאזין לכל תפילה! כל תפילה בוקעת רקיעים, כל תפילה נשמעת לפניו יתברך והוא עונה עליה. וכפי שאמר הרה"ק **ה'בית אהרן' מקארלין** זי"ע על תיבות אלו "כי אתה שומע תפלת כל פה" - **אפילו לא יצאה התפילה אלא מן השפה ולחוץ, הקב"ה שומע אותה.**

והשאלה אינה אלא **'היכן' גונזים את התפילה.** הרי הקב"ה הוא מקור הטוב, "הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך, כי מעולם קוינו לך". אומר הקב"ה: "אני הוא בעל החסד הגדול ביותר, מקור החסד והרחמים. אם אענה לתפלתך כעת, יהיו לך עשרת אלפים דולר בבית הגנזים. **אך אם**

אגנוז אותה לעוד חצי שנה או לעוד עשר שנים, יהיה שם הרבה יותר - סך מיליון דולר. הנח לי לעשות את החשבונות!..."

נמצא שכל תפילה ותפילה נענית. **כל תפלת שחרית פועלת! כל קפיטל תהלים פועל! כל עת אשר האדם הולך ברחוב, בדרכו לביתו, לבית המדרש או לקנות צרכיו, ומוציא מפיו תפילה קצרה: "רבונו של עולם, עזור נא לבני שילמד בשקידה", "רבונו של עולם, הושיעני שאצליח בפרנסתי", "רבונו של עולם, עזור לי כי עלי להשיא את צאצאי" - כל תפילה כזו פועלת פעולתה!**

כל השאלה היא רק 'היכן' הקב"ה, שהוא מקור החסד, מניח וגונז את התפילה. אולם לפעול - בודאי פועלים.

המעשה מה"חזון איש" בבני ברק

ביסוד זה נבוא לספר המעשה מגאון ישראל וקדושו, החזון איש זי"ע.

כידוע עלה החזון איש מחוץ לארץ לארץ ישראל. ומפורסם המכתב שכתב עליו הגאון **הרבי חיים עוזר** זי"ע באותם ימים: **"ארי עלה מבבל"**. הוא קבע מושבו בבני ברק והחל לכבוש את ארץ ישראל בקדושה. הוא החדיר הלכות שמיטה ורוח התורה, ועוד ועוד, והחיה ממש את כל ארץ ישראל.

אחד הדברים אשר אינם ידועים כל כך הוא, כי החזון איש ניהל מלחמה כבידה נגד השלטון בהצנע לכת. דרכם של אנשי השלטון היתה להמתין לכל היהודים העולים לארץ ישראל אצל הספינה, להוליכם לקיבוצים, ושם היו לוקחים את הנוער ומעבירים אותם על דעתם ועל דתם רח"ל. החזון איש היה שולח בחורים שהיו גדולי תורה, כגון **רבי יאנקעלע גאלינסקי** זצ"ל **ורבי שלום שוואדרון** זצ"ל - הוא שלח כלים מופלגים ממש כדי להציל בפועל נערים ובחורים מן הקיבוצים.

מעשה היה במשפחה אחת אשר בה היו רבי יאנקעלע גאלינסקי ואחרים מעורבים בשליחותו של החזון איש, ופעלו פעולה טובה. אותו בחור נעשה תלמיד חכם עצום, נשא אשה לבית ירא ושלם, והעמיד בנים תלמידי חכמים וישרים. אולם אביו של אותו בחור היה מראשי הכופרים בשלטון של אותם ימים.

דמעות של זקנה אינן הולכות לאיבוד

שאל רבי יאנקעלע גאלינסקי את החזון איש: **"כיצד זכה אדם כזה לבנים כאלו? איך זכה לנכדים כאלו?"** השיב לו החזון איש ואמר: **"זוכר אני עדיין עת ישבה הזקנה בעיר קוסובה שבעה, ובכתה בדמעות שליש על בנה שסר מן הדרך"**.

כידוע נולד החזון איש בעיר קוסובה, שם כיהן אביו **רבי שמריהו קארעליץ** זי"ע כרב העיר. הוא זכר כיצד רעשה כל העיר כאשר אם אחת ישבה שבעה על בנה - הוא אותו ראש הכופרים הנזכר - אשר עלה אז לארץ ישראל והיה אדם מפורסם שביקש ל"ע לעשות דברים אשר לא טובים לכלל ישראל וליהדות החרדית. היא בכתה אז והתפללה לפני הקב"ה. אמר החזון איש: **"חשבתי אז בלבי: דמעות אלו לא תלכנה לאיבוד"**. וכן הוה.

הדמעות ההן פנו והלכו אל נכדיה וניניה. שאל רבי יאנקעלע גאלינסקי את החזון איש: **"ומפני מה לא הועילו הדמעות לפעול על בנה בעצמו?"**

השיב לו החזון איש, כי כאשר האדם כבר בא בימים והוא בעל בחירה, קשה יותר שהדמעות יפעלו עליו. אולם על הבנים שיבואו אחר כך, הנכדים והנינים שהיו עדיין צעירים לימים, יכלו דמעותיה לבוא ולפעול במהרה. וסיים החזון איש את דבריו לרבי יאנקעלע גאלינסקי: **"דמעות ותפלות של זקנה אינן הולכות לאיבוד!"**

אפילו תפילה "משפה ולחוץ" פועלת

צריכים אנו לידע, כי בעת אשר אנו עומדים להתפלל ופותחים אנו את ספר התהלים, עלינו לידע בבירור כי פעלנו מאה אחוזים! ואין זה משנה אם היתה התפילה ברוב כוונה או במעט כוונה, בלב רחב או במעט לב. ואפילו אם היתה התפילה רק בבחינת 'משפה ולחוץ', כמו שאמר ה'בית אהרן': "כי אתה שומע תפלת כל פה" - שאפילו תפילה שהיא רק בחינת 'פה', היינו שאינה יוצאת אלא מן הפה בלבד, גם היא נשמעת. כי כל תפילה ותפילה בוקעת רקיעים, וכל תפילה הקב"ה שומעה, ובכל תפילה ממלא הקב"ה את הבקשה.

והשאלה היא רק, **כיצד מסדרים את ה"מפה"?**

דבר זה הנח להקב"ה... כי הוא יודע הרבה יותר טוב מאתנו.

נשאל נא שאלה: אילו היו שואלים לאדם בשמים: "הן התפללת, עתה אמור לנו, האם רצונך שתתמלא בקשתך בדקדוק כפי שביקשת, או שהקב"ה אומר 'חפץ אני להניח תפילה זו במקום טוב יותר'?"

מי הוא זה אשר היה מהסס אף לרגע קט ולא היה צועק בקול גדול: "רבונו של עולם!

תהא התפילה נתמלאת דייקא כפי שאתה רוצה!" וכמו ששנינו (משניות ברכות ד, ד): "הטוב בעיניך עשה" - רבוש"ע, עשה נא את הטוב בעיניך. ובוודאי כולנו היינו צועקים: "בוודאי, רבוש"ע, הנח נא את התפילה באשר תבין".

לגשת אל התפילה בחיזוק ובבטחון

א"כ, עלינו לידע שיש לגשת אל התפילה בחיזוק עצום ובבטחון חזק, כי פועלים אנו מאה אחוזים בכל תפילה ותפילה. וכאשר ניגש האדם אל התפילה בדרך זו, הרי כל התפילה נראית אחרת לגמרי!

גע'פועל'ט אלעס גוטס!

המגן על העולם

גודל כח כל פעולה קטנה ועסק לימוד התורה

יסודו של רבינו חיים מוואלאזשין זי"ע

בספר **'תורת חיים'** (עמוד קט"ז) מובא מעשה נורא.

פעם אחת בא גביר אחד, מן התומכים בישיבת וואלאזשין, ונכנס להיכל הישיבה. והנה רואה הוא את גאון ישראל וקדושו, **רבינו חיים מוואלאזשין** זי"ע, עומד ומפלפל בדברי הרמב"ם, ותלמידיו הקדושים סובבים אותו, וכשר צבא היה מנהיג שם מלחמתה של תורה בעוז.

כשסיימו לימודם, ניגש הגביר אל מרן ראש הישיבה ואמר לו: **"רבי, רצוני לשאול קושיא אחת: הרי יש לפניכם כאן מאות תלמידים בוואלאזשין, מדוע לא תשלחו מקצתם לעיר בערלין?"** - באותם הימים היתה רוח ההשכלה משתוללת ומתפשטת בעולם רח"ל - **"ישלח נא התלמידים לבערלין להשפיע שם, כדי שלא יפלו חלילה לבור האוניברסיטאות".**

השיב לו רבי חיים מוואלאזשין: **"טעות היא בידך. דע לך, כי בשעה שבחור בוואלאזשין עמל על דברי תוספות ורמב"ן, הרי יהודי אחד בערלין ניצל משמד!"**

כלל ישראל - קומה אחת שלימה

מרן **ה'חזון איש'** זי"ע ב'אגרות חזון איש' (חלק ג' סימן ס"ב) מבאר: כלל ישראל הוא כקומה אחת שלימה. יש בו הלב, יש בו המוח, ויש בו העיניים - שהם האברים החשובים ביותר באדם. כשהמוח במנוחה, והלב בשמחה, והעיניים מאירות וברורות, הרי כל הגוף כולו מלא חיות. אבל ח"ו אם יש לו כאב ראש, או לבו בצער, או שנכנס אבק בעיניו ח"ו, שוב אין כל הגוף יכול לתפקד כראוי.

וכה אמר החזון איש: **כשתינוקות של בית רבן יושבים ולומדים** - הילדים בתלמוד תורה, הבחורים בישיבות, האברכים בכוללים, ובעלי בתים היושבים ועוסקים בתורה בבתי מדרשות באשמורת הבוקר ובלילות, או בתוך היום חוטפים דף גמרא - **דע לך כי מאות ואלפי ילדי ישראל בכל העולם כולם נמנעים מליסוג מדרך התורה, לפי שכל כלל ישראל הוא קומה אחת שלימה.**

כל שורה בגמרא, כל ברכה הנאמרת, כל "הללוקה", וכל דבר שעושה האדם בכוונה, משפיע הוא על כלל ישראל כולו. הרי אתה כרבי של כלל ישראל. ובכח לימודנו בביהמ"ד, הננו מונעים מרבבות אלפי ישראל מליפול בכל מיני עבירות ח"ו, ומסייעים בידם לשוב אל ה' בתשובה גמורה.

חלקן ושכרן של נשים צדקניות

ודבר זה שייך אף אצל **נשים צדקניות**, אף שהן פטורות מתלמוד תורה:

אמר החזון איש, שיש להן שתי מצוות השקולות כנגד תלמוד תורה ממש כבני אדם. המצוה הראשונה היא **מצות 'צניעות'**. והמצוה השניה היא **לחנך את הבית ואת הילדים שילכו בדרך התורה והיראה**. ובזאת יש להן שכר השווה בשווה למצות תלמוד תורה.

הרה"ק רבי גדלי' משה בן הרה"ק רבי שלמה'קע זי"ע
מזוועהיל - יומא דהילולא קדישא ב"ר חשון

המונים נוהרים אל הציון הקדוש

בס"ד נספר מתולדותיו וקדושתו של הרה"ק **רבי גדלי' משה** בן הרה"ק רבי **שלמה מזוועהיל** זי"ע, אשר מנוחתו כבוד בירושלים עיר הקדש, בבית החיים 'שעיך באדא"ד'.

נשיח מעט בגודל קדושת המקום, אשר בשנים האחרונות נהפך לתל תלפיות, ואלפי אלפי בני ישראל נוהרים להשתטח על הציון הקדוש, ולאו דוקא ביומא דהילולא.

סגולת הציון ומנהג "שני וחמישי ושני"

נודע הדבר כסגולה בדוקה לבוא ולהתפלל על הציון **"שני וחמישי ושני"**.

שמענו מפי נכדי רבינו מזוועהיל, שאף הם אינם יודעים בבירור מהו המקור המדויק למנהג זה של "שני וחמישי ושני". אולם כבר מקובל ממרן הבעש"ט הקדוש זי"ע, שכל הספרים הקדושים עד המהרש"א ועד בכלל נכתבו ברוח הקדש, ומכאן ואילך, ספר שנתקבל בכל תפוצות ישראל הרי הוא בבחינת רוח הקדש. **רוח הקדש פירושו שיש כאן השראת שכינה ורוח קדושה ממרום.** וכך הוא הדבר במקום קדוש אשר נתקבל כל כך בקרב כלל ישראל, עלינו לדעת כי "הלא דבר הוא", ואם נתקבל הדבר בקרב ישראל, הרי זה סימן מן השמים כי קדוש המקום.

נביא בזה מקצת עובדות המראות מדוע נתקבל המקום כל כך בקרב ישראל.

הרגשת קודש הקדשים מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אצל הציון

סיפר החסיד **ר' שלמה פרישטיק**, והובאו הדברים בספר **'יסודי עולם'** (פרק נ"ב) שנדפס לתולדות אדמו"רי זוועהיל:

בשנת תשט"ז הונחה אבן הפינה לבנין ישיבת בעלזא ברחוב אגריפס בירושלים עיה"ק. כידוע, מרן קודש הקדשים הרה"ק **מבעלזא** זי"ע, שהיה אז בסוף ימיו, השתתף במעמד הנחת אבן הפינה.

לפתע הפנה הבעלזער רב את ראשו לעבר שכונת 'שעיך באדא"ד', המקום בו נטמן רבי גדלי' משה יחד עם עוד צדיקים. באותה עת לא היה המקום בית חיים רגיל, אלא שבאותם ימים לא ניתן היה לקבור בהר הזיתים מחמת המלחמה עם הערבים, ובהר המנוחות טרם החלו לקבור כסדר, ועל כן קברו בשעיך באדא"ד.

ונחזור לענין: הבעלזער רב הפנה ראשו לעבר שעיך באדא"ד ואמר: **"מרגישים שם קדושה"**.

באותם ימים החלו הרשעים לבנות שם את בנין 'כנסת המינים' ה"י. חשב אחד הנוכחים כי לזאת התכוון הרב, ואמר: **"רבי, שם בונים עכשיו את הבנין הידוע ה"י, האם יודע הרבי מה בונים שם?"** ענה הבעלזער רב: **"לא, לא! כוונתי למשהו אחר"**.

כאשר אמר לו אחד הנוכחים כי שם נמצא בית החיים בו טמון הרה"ק רבי גדלי' משה מזוועהיל, ענה הבעלזער רב: **"כן, כן"**.

רואים אנו כאן דבר נורא, שמרן קודש הקדשים הרגיש מרחוק את גודל קדושת הציון. והוא פלא, שהרי יש עוד צדיקים הטמונים בירושלים מלבד הר הזיתים, ויש כמה בתי חיים בעיר, אך **כאן הרגיש קדושה נוראה ומיוחדת.**

הצדיק בא מעולם העליון לעורר שיבואו לציון

עוד מעשה נספר בענין הציון הקדוש:

חסיד אחד היה, ושמו **ר' פנחס בלאנק**, שהיה מראשוני החסידים המקושרים בלב ונפש להרה"ק רבי שלמה'קע ולהרה"ק רבי גדלי' משה, והיה משמש שם כבעל תפילה. פעם אחת חלה מאד ואושפז בבית החולים, שנים רבות לאחר פטירת רבי גדלי' משה. מצבו הלך והחמיר עד שהרופאים לא ראו דרך להצילו.

לילה אחד הופיע רבי גדלי' משה בחלומו ושאלו: **"מדוע אינך בא להתפלל על קבריי?"**. הוא עצמו לא יכול היה ללכת, אך מיד בבוקר שלח שליח שילך להתפלל בציון רבי גדלי' משה.

ונעשה לו נס גלוי: **לא זו בלבד שנתרפא, אלא שלא נותר בגופו כל זכר מאותה מחלה.**

הצדיק בא מעולם האמת להודיע שיבואו להתפלל על קברו!

אהבת ישראל

מפורסמת אמרתו של כ"ק אדמו"ר **רבי אברהמ'לע מזוועהיל זי"ע.** (סדר השלשלת: רבי שלמה'קע, בנו רבי גדלי' משה - עליו אנו מדברים, בנו רבי מרדכי'לע בעל 'יקרא דמלכא' שעלה לארץ ישראל עם זקנו רבי שלמה'קע בעוד אביו רבי גדלי' משה בסיביר, ובנו רבי אברהמ'לע).

כבר בחיי רבי אברהמ'לע היתה נהירה גדולה לציון רבי גדלי' משה. כשסיפרו לו על כך, אמר שהסיבה לזה היא **מחמת שהיה לזקנו אהבת ישראל עצומה.**

וסיפר שזקנו רבי שלמה'קע העיד: **"אהבת ישראל אמיתית אפשר ללמוד מבני רבי גדלי' משה".**

השנים הקשות בסיביר

נספר מעט מגודל מסירות נפשו בימי גלותו במחנות העבודה בסיביר.

עוד לפני שנשלח לסיביר, עונה בעינויים קשים בבית האסורים. הרשעים רצו שימסור שמות של יהודים אחרים, ועינוהו ביסורים שאין לתארם. רבי גדלי' משה אמר אז על עצמו דברים נוראים.

כאשר עינוהו הרשעים בעינויים קשים למען יסגיר יהודים, אמר: **"רבונו של עולם, אם גלוי וידוע לפניך שלא אוכל לעמוד ביסורים ואאלץ חלילה לדבר על בני ישראל, מבקש אני שתטול ממני את לשוני!".**

היו תקופות שעינוהו בעינויים נוראים, ורבי גדלי' משה סיפר לאחר מכן דברים שהם בבחינת "לא יאומן כי יסופר", וכפי שאמרנו, קשה אף לחזור על דברי היסורים שעברו עליו.

וכה אמר הרה"ק רבי גדליה משה מזוויהל זי"ע: איתא בגמרא במסכת כתובות (דף לג, ב) בענין חנניה מישאל ועזריה שמסרו נפשם ונכנסו לכבשן האש, ואמרו חז"ל שם: **"אלמלא נגדוה לחנניה מישאל ועזריה היו פלחא לצלם".** וביאור הדברים, כי להשליך עצמו לתוך האש למסור נפשו על קידוש השם בפעם אחת, לזאת היו מוכנים ומזומנים בכל עת. אולם אילו היו מייסרים אותם ביסורים קשים ומרים ובעינויים נוראים, אמרו חז"ל שלא היו יכולים לעמוד בהם והיו עובדים לעבודה זרה ח"ו. הרי לנו שעינויים ויסורים הם למעלה מכח האדם, ואין דורשים מן האדם שיוכל לסובלם.

ואמר רבי גדליה משה לחברותו רבי **רבי שמעון רובין** זצ"ל, כי אותו הכהו ועינוהו ביסורים קשים ממש כפי שמוזכר בגמרא, ואעפי"כ עמד בניסיון ולא נכנע ולא כרע לפני הרשעים הבולשביקים הרוסים. ומזה נלמד עד היכן הגיעו מדרגותיו הרמות והנשגבות.

כח הצדיק להשפיע ולהמשיך ישועות

והנה, כאשר חזינא צדיק שסבל כל כך עבור בני ישראל, ידוע הוא הכלל: "מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש". צדיק שפעל ועמל בעולם הזה, מוסיף לפעול ולעשות בעולם העליון. וכיון שמסר נפשו עבור ישראל בזה העולם, נותנים לו כח מן השמים גם בעולם הבא, שכאשר בא יהודי לבקש ישועה, יש בכחו של הצדיק להושיעו בכח מסירות נפשו. שכן כל מה שעשה בעולם הזה לא עשה להנאת עצמו, אלא אך ורק למען כבוד שמו יתברך, ועל כן יש לו כח גדול להמשיך ישועות לבני ישראל.

וזה שאנו מספרים בשבחיו ומזכירים מעשיו ולומדים מדרכיו הקדושים, הרי זה מעורר זכויות למעלה, ויהי רצון ש"ממקומו יפן ברחמיו" - ממקום גנזי מרומים יהיה מליץ יושר עבורנו, שנזכה להיוושע בכל מילי דמיטב.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

באר של מרים - חלק ב'

סגולת "באר של מרים" במוצאי שבת ובזמנים מסוגלים

תמצית הפרק הקודם

בפרק הקודם ביארנו את יסוד וגודל סגולת "באר של מרים":

- **מקור הסגולה בהלכה:** מובא בשו"ע וברמ"א (או"ח סימן רצ"ט) המנהג לדלות מים במוצאי שבת, לפי שבזמן זה בארה של מרים מתגלגלת בכל המעיינות והבארות שבכל העולם, וכל השותה ממנה או מושח בה נתרפא מכל תחלואיו.
- **מקומה הקבוע:** הובאו המדרשים ודברי רש"י (פרשת חקת) שנגנזה בימה של טבריא - הכנרת, וממנה נמשכים המים דרך מחילות תת-קרקעיות לכל מאי דהוה בעלמא.
- **המעשה הנורא וההפסד שבכעס:** המעשה הידוע מה'כל בו' וה'ספר האורה' באיש מוכה שחין ששתו הליכה לשאוב מים במוצאי שבת, ומחמת שהקפיד וכעס עליה נשבר הכד, ורק ממעט הטיפות שניתזו עליו נתרפא מקצת גופו. ומזה למדנו גודל הרעה שבכעס ובפרט במוצאי שבת.
- **סגולה לפתיחת הלב בתורה:** הובאו דברי ה'כף החיים' והאר"י הקדוש - שהשקה למהרח"ו ממי הבאר - שמים אלו מסוגלים ביותר לפתוח הלב והמוח לחכמת התורה וסודותיה.

ועתה בסייעתא דשמיא נמשיך אל החלק השני, לבאר ולהרחיב בגודל מעלת סגולה זו.

הבאר אצל האבות הקדושים

עוד יש לציין מדרשי פלא בענין הבאר, מהם נלמד עוצם סגולתה.

ראשית יש לדעת, כי יסוד הבאר הוא עוד מימי **האבות הקדושים**. בכתוב בפרשת חקת בשירת הבאר (במדבר כא, יח) נאמר "באר חפרוה שרים", ופירש רש"י: **מי היו אלו 'חפרוה שרים'?**

כתב רש"י: אלו הם **משה ואהרן**.

אמנם ב**מדרש תנחומא** וב**תרגום יונתן** איתא באופן אחר. בתנחומא מובא ש'באר חפרוה שרים' קאי על ה**אבות**, ו'נדיבי עם' הם ה**נשיאים**. נמצא לפי המדרש שהבאר היתה כבר אצל האבות הקדושים. ובתרגום יונתן איתא ש'באר חפרוה שרים' הם ה**אבות הקדושים**, ו'נדיבי עם' קאי על **משה ואהרן**.

ונחזה במדרש ב**פרקי דרבי אליעזר** (פרק לה), שם אמר רבי אליעזר הגדול דבר נורא: "**רבי עקיבא אומר**", בכל מקום שהלכו אבותינו הקדושים, "**היתה הבאר מהלכת לפניהם**". בארה של מרים היתה הולכת לפניהם ומתגלגלת עמהם. רצונו לומר, **כשם שהיו לישראל במדבר 'עמוד הענן' ו'עמוד האש', כך היתה לאבות הקדושים באר זו**. והאריך שם המדרש בכל הבארות שהיו לאבות, ומה שכתוב ביצחק אבינו "ויחפר את בארת המים" (בראשית כו, יח).

עוד מובא שם, שכשעלה יעקב אבינו בן ע' שנים "בצאתו מבית אביו", בצאתו מיצחק אביו ומרבקה אמו, הלכה לפניו בארה של מרים כענן שהלך לפני ישראל במדבר.

וזה לשון פרקי דרבי אליעזר: "**והיתה הבאר מהלכת לפניו מבאר שבע עד הר המוריה**", ומהלך שני ימים עבר בחצי היום, "**וכפגע בו הקדוש ברוך הוא**", וכפי שהאריך שם. מכל מקום מבואר שהבאר היתה כבר אצל האבות הקדושים.

והוסיף המדרש, שבהגיע יעקב ל"ויפגע במקום" בהר המוריה, אמר לו הקדוש ברוך הוא: "**יעקב, הלחם בצקלונך**", יש לך פת בתוך כיסך, "**והבאר לפניך**", ויש לך בארה של מרים לשתות ממנה.

הרי לנו מפרקי דרבי אליעזר שבארה של מרים היתה כבר אצל האבות הקדושים ונעשו בה נסים, להשקות את יעקב אבינו, והיתה מלווה אותם בכל מקום בואם.

"פירות גינוסר" ועוצם הכח הרוחני שבמים

תורף הדברים, שבבארה של מרים טמונות סגולות נפלאות כפי שראינו.

והנה יש לשאול השאלה הפשוטה: **כיצד יזכה האדם במוצאי שבת להגיע לבארה של מרים?**

לביאור הענין נביא דברי הרה"ק **רבי משה קליערס** זי"ע, רבה של טבריא, בספרו 'טובר הארץ' (פרק ח), שכתב יסוד נפלא המבאר כל ענין פירות גינוסר שבעיה"ק טבריא.

ומזה נבין יסוד גדול בענין שתיית מים במוצאי שבת.

הנה הפירות הגדלים סביב טבריא נקראים 'פירות גינוסר'. וכדאיתא **בגמרא** (מגילה ו, א): **"כינרת זו גינוסר"**. ולמה נקרא שמה כנרת? שמתוקים פירותיה כקול הכינור.

ו**בגמרא** במסכת ברכות (מד, א): "אמר רב אחא בר יעקב", שיש ציור שבו "מליח עיקר ופת טפל". רצונו לומר, שאדם אוכל מעט פת, והפת נעשית טפלה למאכל.

אמר רב אחא בריה דרב אבא: אביא לך ראיה מאוכלי פירות גינוסר. ופירש רש"י: **"פירות גינוסר"** - הם **"פירות ארץ ים כנרת, חשובים מן הפת"**.

עוד מובא שם מעשה: **"אמר רבה בר חנינא, כי הוה אזלינן בתריה דרבי יוחנן למיכל פירות גינוסר"** - כשזכינו לילך אחר רבי יוחנן לאכול פירות גינוסר, **"כי הוו בי מאה"** - כשהיינו מאה בני אדם, **"מנקטינן ליה לכל חד וחד עשרה עשרה"** - היינו מלקטים לכל אחד עשרה סלים של פירות.

והאריכה הגמרא שם בענין אכילת ריש לקיש מפירות אלו באופן מופלג מאוד.

ההשוואה בין ה"מן" ל"בארה של מרים"

והקשה רבי משה קליערס: לכאורה יש להבין, **מה באה הגמרא להשמיענו בכל זה?**

וביאר שם בארוכה בכמה דרכים, שיש ניצוצות קדושים במאכלו של אדם. וכדאיתא **בגמרא** (יומא עו, א) בענין המן, על הפסוק בתהלים (עח, כה) "לחם אבירים אכל איש", שאמרה הגמרא על זה: **"שירד ליהושע מן כנגד כל ישראל"**.

ומהו הביאור בזה?

הנה יסוד הדבר הוא, שבכל מאכל ומאכל נמצאים שני חלקים, החלק הגשמי והחלק הרוחני, והנה החלק הרוחני הוא המעניק כח עצום לאדם. וזהו שאמרו חז"ל (מדרש תנחומא בשלח כ, מדרש שוחר טוב תהלים מזמור עג) על בני ישראל "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", לפי שהמן היה מאכל רוחני נעלה מאד, ועל ידו זכו להשיג השגות רמות ונשגבות בתורה עד שנקראו 'דור דעה'. ויהושע בן נון, אשר סמכו משה רבינו, היה לו מן כנגד כל ישראל, לפי שהיה צריך להשיג השגה עליונה יותר בתורה.

וביאר בזה רבי משה קליערס, כי פירות ארץ ישראל יש בהם קדושה נוראה בדומה למן שהיה במדבר, ועל כן השתוקק משה רבינו להיכנס לארץ ישראל. והנה הקשו חז"ל: "וכי לאכול מפריה הוא צריך?", ותמה רבי משה קליערס מה היתה ההוה אמינא בזה שיצטרך משה לאכול פירות? אלא ביאר, **שמשה רבינו אכן חפץ לאכול מן הפירות, לפי שחלק הרוחניות הצפון בהם הוא נשגב מאד, ועל ידו אפשר לזכות להשגות גדולות בתורה.**

ועוד הוסיף, כי כשם שהמן ירד מן השמים ועל ידו ניתנה תורה, שהרי המן העניק כח נפלא להשגות התורה, כך היה גם בענין הבאר שממנה שתו ישראל במדבר, **שהפיחה בהם כח רוחני כביר להבין התורה הקדושה ולהשיג בה השגות. ופירש בזה, כי כל הפירות שגדלו סביבות טבריא**, כיון שהושקו ממימי הכנרת אשר שם גנוזה בארה של מרים, נמצא שינקו הפירות מכחה של בארה של מרים, והיה החלק הרוחני שבפירות אלו גדול מאד.

ומשום כך היו רבי יוחנן וריש לקיש הקדושים אוכלים פירות הרבה, לפי שרצו לזכות להשגות נפלאות בתורה. וידוע הוא כי כל דבר רוחני, כאשר הוא נשתלשל ויורד לגשמיות, יש בו טעם מתוק וערב מאד, וזהו שאמרו בגמרא שפירות גינוסר ופירות טבריא היה להם טעם "ככלא דכינרא".

הרי לנו יסוד גדול מדברי רבי משה קליערס, ש**מימי הכנרת, כיון שבאים הם מבארה של מרים, הרי שכל המקום היונק מהם יש לו כח מיוחד במינו**.

ומעתה, **במוצאי שבת קודש, כיון שבארה של מרים מחזרת אז ומתגלגלת בכל הבארות והמעיינות שבכל העולם כולו, הרי השותה מן המים - אף אם אינו מוצא ממש את הבאר עצמה - מכל מקום הרי הוא מחובר אליה עתה. וכשם שהיה לפירות טבריא וגינוסר אותו טעם נפלא וכחות רוחניים נשגבים, כך יש גם במים של מוצאי שבת כחות עצומים ונוראים.**

המשך בס"ד בגליון הבא

הסגולה הגדולה

סגולה לעשירות ולהרחבת הדעת

מדוע אנו מתפללים אם הכל כבר נגזר ממרומים?

הנה כל איש ישראל שופך שיח ותפילה לפני בוראו, ובוודאי העיקר הוא לבקש על הבריאות והכח שנוכל לעבוד עבודתו יתברך במוח צלול ובלב מאיר ובמנוחת הנפש. אך כפי שאומר העולם: **כמה מיליוני זהובים בכיס ובאוצר אינם מזיקים כלל...** אדרבה, כאשר יש לאדם הרחבת הדעת, מסייע הדבר לעבודת השם.

והשאלה היא: **האם באמת שייך הדבר?** נבאר זאת בעזרת השם.

ב' שאלות יש כאן שעל האדם לשאול:

שאלה א': הלא אמרו חז"ל "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה". בראש השנה כבר נכתב לאדם כל צרכו, וכן נמשך הדבר בעשרת ימי תשובה עד יום הכיפורים, ובשעת נעילה כבר נחתם גזר הדין! ישנם צדיקים הפועלים ישועות עד הושענא רבה, ויש הזוכים כפי שכתב ה'**בני יששכר**' זי"ע שבזאת חנוכה עדיין יכולים לקבל חתימה חדשה. אך בדרך כלל, סדר הכתיבה והחתימה הטובה נשלם בתחילת השנה.

ואם כן, קשה השאלה הראשונה: מה אנו מתפללים בכל יום ויום? והתירוץ על זה הוא כפי שכתב ה'**בעל התניא**' זי"ע ב'ליקוטי תורה' (על פי דברי חז"ל), שבתחילת השנה נותנים לאדם כפי כוחו לקבל, ומפקידים זאת עבורו ב'אוצר' (בבנק). אך בפועל צריך האדם ללכת וליטול את הממון מהאוצר ולהביאו לביתו. וההליכה אל האוצר - היא התפילה. כשאנו הולכים בכל יום לבית המדרש, הרי אנו הולכים אל האוצר. נכנסים לבית מקדש מעט, פותחים את הסידור, ועל ידי זה מוציאים את הממון מן האוצר.

כוחה של הודאה להוסיף על הכתיבה והחתימה

כעת נבוא לשאלה השניה: **האם שייך להוסיף על מה שנקצב? אם נכתב לאדם שיהיה לו מיליון אחד, האם שייך להוסיף לו מיליון שני או שלישי?**

והתשובה היא: **הן**. כך כתב הרה"ק בעל '**מטה משה**', מתלמידי המהרש"ל (בדיני ברכות אות קנ"א), שהיה מגדולי הפוסקים. הוא מביא את דברי שלמה המלך ע"ה במשלי (י, כב): "בִּרְכַּת ה' הִיא תַעֲשִׁיר".

ויש להקשות, וכי מה חידוש יש בזה, הלא בוודאי ברכת השם היא המביאה עשירות, שהרי אין דבר בעולם שנעשה בלא רצון הבורא?

אלא הוא מפרש, שאפילו אדם שלא נגזר עליו כלל בראש השנה להיות עשיר, אך הוא הולך ומודה להשי"ת "על מזונו ועושרו שנתן לו ה' יתברך", ומודה על כל מה שכבר קיבל, "בזכות זה שיתן שבח והודאה על מה שנתן לו ה' יתברך ברחמיו וברוב חסדיו" – **הנה רק בזכות זה שאני מודה להשי"ת, שזוהי הסגולה והמצווה של הודאה – "יזכה לעושר"**. הוא אומר שזהו פשט הכתוב "ברכת ה'", שאם תברך ותהלל להשי"ת, "היא תעשיר", הדבר הזה בעצמו יביא לך עשירות.

ובכלל זה הוא לברך ברכות הנהנין בכוונה, לברך ברכת המזון בכוונה, להתפלל ברכות שמונה עשרה ופסוקי דזמרה בכוונה, ולומר "יישר כח" להשי"ת במשך היום על כל דבר ודבר.

זוהי סגולה נפלאה לעשירות, ויוסיפו לך מן השמים על מה שכבר נכתב בתחילת השנה; על הכתיבה וחתימה טובה שהיתה לך בראש השנה, יכתבו ויחתמו לך הוספה חדשה של טובה וברכה!

פרישט אויף אייער טאג
מיט א חיזוק שיעור פון בלויז

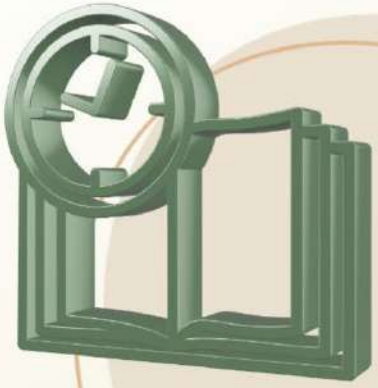

2 מינוט

דריקט נומבער "1" פון די מעין מעניו

קול פרדס התורה

718.506.9694